

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

ΤΟ ΣΚΙΣΜΕΝΟ ΤΟΥΛΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

Σε σένα, Γιώργο

Παγκράτι 2013

Η ΡΙΖΑ ΣΤΟ ΜΑΛΛΙ πάει αναλόγως το κομμωτήριο. Το συνοικιακό ή το χλιδάτο. Το μεταμοντέρνο ή το παλιακό. Εκείνο με τις φθαρμένες περιστρεφόμενες καρέκλες ή το άλλο το τσίλικο, που ντρέπεσαι να μπεις. Αυτό που σου καίει τη ρίζα στο ντεκαπάζ ή σου κρεπάρει το μαλλί μέχρι ψηλά στους αγίους, μεγάλη η χάρη τους. Όσο πιο μεγάλη η ρίζα τόσο πιο φτωχούλα η πελάτισσα και τόσο πιο μίζερο το κομμωτήριο.

Με όλες τις πελάτισσες τα πήγαιναν καλά οι κομμώτριες στην κυρία Σολφέζ το μαγαζί. Με το σεις και με το σας τις είχαν όλες ανεξαιρέτως. Πώς αλλιώς θα βγει το μεροκάματο; Πώς θα πάρει φιλοδώρημα, πώς θα την προτιμήσει η άλλη να της γίνει μόνιμη άπαξ της εβδομάδος, ενίοτε και δις;

Πώς είστε, κυρία Τάδε, τι κάνετε, κυρία Δείνα, καιρό έχουμε να σας δούμε, κυρία Ποίξα, μας λείψατε, κυρία Δείξα. Ο σύζυγος καλά, πάντα καλά να ευχηθώ, ωραία που σας πάει το φούξια, πολύ σας φωτίζει.

Έγραψε καλά πανελλήνιες το παιδί σας; Μπράβο, καλή σταδιοδρομία. Δεν έγραψε καλά το παιδί; Δεν πειράζει, θα βρει τον δρόμο του, το πτυχίο δεν κάνει τον άνθρωπο.

Να φέρω καφεδάκι, θυμίστε μου πώς το πίνετε.

Καλές γυνακούλες οι περισσότερες πελάτισσες. Σαν κουκλίτσες Μπάρμπι μεγάλωσαν και σαν κουκλίτσες Μπάρμπι ξεκίνησαν τη ζωή τους πριν από κάτι αιώνες. Κι όταν πια ξέφτισαν τα νυφικά και μαράθηκαν τα άνθη λεμονιάς, βρέθηκαν πεταμένες, κλεισμένες σε ένα κουτί παπουτσιών, φορώντας ακόμα το νυφικό με τις φθαρμένες δαντέλες.

Βασανισμένες γυναίκες, λάθος νύφες σε λάθος γάμο. «Σκισμένα τούλια» τις αποκαλούσε από μέσα της η Νένα, το πρώτο πιστολάκι. Της προγιαγιάς ήταν η ατάκα και έκτοτε περνούσε από μάνα σε κόρη στο σόι τους. «Σκισμένα τούλια» ήταν οι γυναίκες με τους αποτυχημένους γάμους. Αυτές που πήγαν στην εκκλησία, στεφανώθηκαν δόξη και τιμή, και ύστερα όλα στη ζωή τους, όλα, πήγαν κουτσά και στραβά.

«Πάει, σκίστηκε κι αυτηνής το τούλι», έλεγε η προγιαγιά όταν έβλεπε νύφη να σιγοκλαίει γιατί ο άντρας της ξενοπηδούσε ή έπινε ή την καταχέριζε ή και τα τρία αυτά μαζί. «Πάει, σκίστηκε το τούλι της, σαν χτες την καμαρώναμε νυφούλα με τις δαντέλες της και το τούλι, το ολόλευκο, που το κολλάρουν με το ειδικό σπρέι που έχει μέσα άμυλο άλφα ποιότητας».

Έτσι και στο κομμωτήριο. Τα σκισμένα τούλια κάθονταν στη σειρά παίζοντας με το κινητό τους ή ξεφυλλίζοντας γυναικεία περιοδικά όπου διάλεγαν βραδινές τουαλέτες που δεν θα φορούσαν ποτέ. Άλλες έμεναν σιωπηλές κι άλλες μιλούσαν ασταμάτητα για να κρύψουν την εντός τους σιωπή. Και όλες μα όλες ζούσαν μέσα από τη ζωή των σταρ και των ηρώων της αγαπημένης τους σαπουνόπερας.

Όχι ότι δεν υπήρχαν και στριγκλίτσες πελάτισσες. Υπήρχαν και παραϋπήρχαν. Ήταν αυτές που ήρθαν στον κόσμο μόνο και μόνο για να τσαλαπατούν του διπλανού το γέλιο: όλα τους φταίνε κι όλα τα βρίσκουν στραβά κι ανάποδα. Τον καιρό, το κρύο, τη ζέστη, την κυβέρνηση, το μαλλί τους, το μαλλί της διπλανής, τα σορτσάκια, τους νεανικούς γλουτούς που σφίγγουν τα σορτσάκια, την τιμή του καφέ, το σκυλί του απέναντι, το σκατόπαιδο του τρίτου που ουρλιάζει συνεχώς... όλα, όλα, τα πάντα όλα.

Πιάστηκε το χέρι της Νένας από τα ισιώματα και τις μπούκλες, γιατί ως γνωστόν το πιστολάκι το σωστό δεν είναι άντε άντε. Θέλει τέχνη και μεράκι. Πρώτα χωρίζεις τα μαλλιά σε τούφες. Τις στερεώνεις με κλιπ στο κεφάλι και αρχίζεις να τις δουλεύεις τούφα τούφα. Αρχικά τη ρίζα προσεκτικά μην την κάψεις και σε γαμωσταυρίσει η πελάτισσα. Μετά τις άκρες με τη βούρτσα του ισιώματος τη στρογγυλή. Προς τα έξω ή προς τα μέσα, αναλόγως καταπώς το θες το χτένισμα.

Ίσιο, μπούκλα, καρεδάκι, σινιόν, αφέλεις, μυτάκια, βαγκ που κυματίζουν απαλά σε ξεχασμένα όνειρα; Τότε που οι γυναίκες ήταν άνθη ολόφρεσκα και τα νιάτα τους δεν επρόκειτο να τελειώσουν ποτέ, ποτέ των ποτών...

Και ακόμα κοριτσόπουλα ήταν αυτές οι μεσήλικες πελάτισσες του συνοικιακού κομμωτηρίου. Κοριτσόπουλα γερασμένα, με ρυτίδες και κυτταρίτιδα, κοριτσόπουλα με πεσμένο στήθος και ματάκια κουρασμένα. Ό,τι και να κάνει η ρουφιάνα η ζωή, όσο κι αν τις γονατίσει, όσα δάκρυα και φαρμάκια και πίκρες και θανατικά κι αν αργάσουν το κορμάκι τους, εκείνες μέσα τους βαθιά, κρυφά από όλους, νέες κι όμορφες θα παραμένουν. Νέες κι όμορφες θα επιμένουν. Με τις λευκές τριχούλες των μαλλιών να κρύβονται πίσω από χρώματα λαμπερά, χρώματα υπέροχα, τι ξανθό, τι ακαζού, τι μελί, τι το κάστανο το γλυκό σαν ζάχαρη, τι το πυρρόξανθο της τσιγγάνας που χορεύει γύρω απ' τη φωτιά τις νύχτες, ξελογιάζοντας βιολιά και βιολιτζήδες που δεν υπάρχουν πια.

«**Α**ΟΥΤΣ!» ΦΩΝΑΞΕ η πελάτισσα, που να της σταθεί το λουκούμι στον λαιμό να της σταθεί.

Η Νένα συγκρατήθηκε να μην τη βρίσει. Δεν την είχε κάψει με το πιστολάκι, ήταν σίγουρο αυτό. Τρέχα γύρευε τι της έφταιγε της αλληνής και πλήρωνε αυτή τα σπασμένα. Τα 'χουν αυτά τα κομμωτήρια. Σε κερατώνει ο άντρας σου και ξεσπάς στο κοριτσάκι που σε λούζει. Πάντα υπήρχαν μέγαιρες σε ένα κομμωτήριο. Άλλες γιατί γεννήθηκαν έτσι και άλλες γιατί τις έκανε η ζωή. Οριακά τις άντεχε η Νένα. Δεν είχε ούτε το κέφι ούτε τα κουράγια να αναλύσει ποια ήταν σκατόψυχη εκ γενετής και ποια εξ ανάγκης. Σκύλα-ξεσκύλα, τι κάνατε, κυρία Τάδε, μας λείπατε κυρία Δείνα. Αυτή ήταν η δουλειά της.

«Άουτς», τινάχτηκε η πελάτισσα, «θα μου κάψεις τη ρίζα».

«Συγγνώμη, κυρία Δείνα μου».

Δεν είχε μυαλό η Νένα σήμερα, παρανάλωμα του πυρός θα τις έκανε όλες τις καφερές. Ήταν αδύνατον, ανθρωπίνως αδύνατον να συγκεντρωθεί. Μεθαύριο βράδυ παντρευόταν και ακόμα όλα ήταν φύρδην μίγδην μες στο σπίτι. Καλά που ο Φώτης της ήταν χρυσάφι ατόφιο και δεν παραπονιόταν· αν ήταν άλλος, Παναγιά μου, βόηθα. Αλλά δεν φταίει κανένας, αυτή φταίει που τα άφησε όλα τελευταία στιγμή.

«Άουτς, ρε Νένα, γαμώτο, πάλι μ' έκαψες... Την πυροσβεστική θα καλέσουμε σε λίγο».

«Νένα, άσε, θα τελειώσω εγώ την κυρία», μπήκε στη μέση η αφεντικίνα της, μια πενηντάρα ψηλή αρχοντογυναίκα με βασανισμένα δάχτυλα.

«Ξέρετε, είναι λίγο αρρωστούλα σήμερα η καημένη η Νένα. Σινιόν είπαμε, μαντάμ, το ψηλό το αριστοκρατικό;»

«Ναι, ευχαριστώ, Σολφέζ μου», χαλάρωσε στην καρέκλα η κατακαμένη πελάτισσα.

Σολφέζ δεν την έλεγαν, Κυριακούλα-Κούλα την έλεγαν. Το 1978, όταν πρωτοπήγε στα δεκαπέντε της να δουλέψει στο σαλόν του Εμανουέλ, το μεγάλο και τρανό στο Κολωνάκι, εκείνος της άλλαξε το όνομα. Δεν γίνεται να δουλεύεις στο τοπ κομμωτήριο της Αθήνας και να σε λένε Κυριακούλα-Κούλα.

«Σολάνζ θα σε φωνάζουμε», τη βάφτισε με επισημότητα.

«Τι Σολάν;» ρώτησε έντρομο το κοριτσάκι.

«Όχι Σολάν, παιδί μου, Σολάνζζζ. Πλούσιο το ζου, Σολάνζζζ, να γεμίζει το στόμα, κατάλαβες; Είναι γαλλικό, όλες οι κοπέλες εδώ έχουν ξένα ονόματα».

Όντως. Η Δέσποινα είχε γίνει Ζζζενεβιέβ. Η Ρίτσα Ναόμι, η Ελένη Ντέμπορα, και πάει λέγοντας. Όμως στο Σολάνζζζ σκάλωσε το πράγμα. Δύσκολο, πολύ δύσκολο να το προφέρεις. Οι δε νεόπλουτες εκεί μπορεί να είχαν λεφτά, αλλά δεν ήταν και της Γαλλικής Ακαδημίας. Μία μάλιστα άρχισε να την αποκαλεί περιπαιχτικά από Σολάνζ, Σολφέζ. Ε, αυτό ήταν, πάει, της έμεινε. Σολφέζ. Με ένα ζήτα, όχι με δώδεκα. Και σ' όποιον αρέσει.

Αργά και σταθερά έκανε καριέρα η Σολφέζ στου Εμανουέλ τα χρυσοποίκιλτα σαλόνια. Ιεραρχικά πάντα. Πρώτα σκουπίζεις τις κουρεμένες τούφες από το πάτωμα, μετά δίνεις τα παλτά στην γκαρνταρόμπα, ύστερα σε πάνε στους λουτήρες, στη συνέχεια βοηθός πιστολάκι να ξεσπάει η κομμώτρια τα νεύρα της. Ύστερα εσύ κομμώτρια να ξεσπάς τα νεύρα σου στη βοηθό πιστολάκι. Έτσι πάνε τα πράγματα, όμορφα και νοικοκυρεμένα.

Τα πρώτα είκοσι πέντε χρόνια έμεινε η Σολφέζ στον Εμανουέλ κι έγινε η πρώτη φίρμα. Ουρά οι πελάτισσες, έκλειναν μαζί της ραντεβού με λίστα αναμονής, παρακαλώ. Γιατί η Σολφέζ ήταν αυθεντία στους κότσους. Τους περίπλοκους, τους ψηλούς, τους αεράτους. Με τα τουφάκια τα ατακτούλικά να

στεφανώνουν το πρόσωπο, με κοτσιδούλες, αλογοουρές και μπουκλίτσες. Μια υπερπαραγωγή ήταν τα σινιόν τα πριγκιπικά, στερεωμένα με τοιμπιδάκια και φουρκέτες που τρυπούν το κρανίο. Μπρος στα κάλλη θα μου πεις...

Όλο το Κολωνάκι είχε να το λέει, θες σινιόν, στο κομμωτήριο του Εμανουέλ θα ζητήσεις τη Σολφέζ, θαύματα κάνει, θαύματα, ειδικά για γάμους δεν χτενίζουν απλώς, μεγαλουργούν τα χρυσά της τα χεράκια.

Η Σολφέζ εγκατέλειψε σοφά τον Εμανουέλ και τους κλασάτους κότσους του ακριβώς την εποχή που τα εμβληματικά κομμωτήρια Αθηνών και περιχώρων άρχισαν να φυτοζωούν μέχρι να βρουν θάνατο αργό και βασανιστικό και να κατεβάσουν ρολά το ένα μετά το άλλο. Ένα τσουνάμι σάρωσε την παραδοσιακή μιζανπλί και ξέβρασε το κουφάρι της στα βράχια λησμονημένων περιοδικών μόδας. Πάνε πια τα μπικουτί, πετάχτηκαν τα βαμβάκια για τις μες, ερήμωσαν οι κάσκες για το στέγνωμα, στην είσοδο έχασκε άδεια η γκαρνταρόμπα με τα μαντό των κυριών. Χωρίς μαντό, χωρίς το περιοδικό *Γυναίκα* στο επίχρυσο τραπεζάκι και κυρίως χωρίς πελάτισσες κρατιέται μαγαζί; Λουκέτο.

Λίγο μετά η Σολφέζ πήρε τη μεγάλη απόφαση και άνοιξε κομμωτήριο στο Παγκράτι πίσω από το *Χίλτον*. Και ως γάτα με πέταλα που ήταν, το πρώτο που κρέμασε στο μαγαζί ήταν οι φωτογραφίες της να χτενίζει

σταρ και μεγαλοκυράδες από τα χρόνια της στου Εμανουέλ. Και ποια δεν κρέμασε στα κάδρα: τη Ρούλα Κορομηλά, τη Βάσω Παπανδρέου του ΠΑΣΟΚ, μία από τις δεσποινίδες Βαρδινογιάννη, τη Βούλα Πατουλίδου που έφερε το χρυσό, την κυρία Βέφα τη μαγείρισσα, τη Βίκυ Σταμάτη-Τσοχατζοπούλου, τη Ρεγγίνα Καρούζου που είχαν το μαγαζί με τα πανάκριβα σινιέ στην Πατριάρχου Ιωακείμ και μετά βάρεσαν κανόνι, την Πέγκυ Ζήνα, το γλυκύτερο παιδί, όλες μα όλες τις είχε πελάτισσες, η Εθνική Ελλάδαος πέρασε από τα χέρια της.

Με το που άνοιξε τις πόρτες το καινούριο μαγαζί κι είδαν όλες το ντεκόρ με τις διάσημες, τσαμπιά οι πελάτισσες. Ήταν, βλέπεις, τα χρόνια της υπερπαραγωγής, τα πλούσια, τα «λεφτά υπάρχουν», προτού ο Γιώργος Παπανδρέου στο Καστελλόριζο ανακοινώσει τα χαρμόσυνα της χρεοκοπίας.

«Άουτς», εξεμάνη για τρίτη πλέον φορά η κυρία Δείνα, αλλά η Σολφέζ την αγριοκοίταξε. Είχαν τον γάμο του κοριτσιού τους, είχαν και την κλασομπανιέρα να τσιρίζει κάθε τρεις και λίγο. Αφού τα δικά της τα ευλογημένα χέρια δεν καίνε ποτέ, ορίστε μας. Ούτε την Τάδε, ούτε τη Δείνα, ούτε την Ποίξα ούτε τη Δείξα. Πο-τέ και καμία, τέλος.

Ε μα.

Ο ΦΩΤΗΣ ΕΙΧΕ ΑΡΧΙΣΕΙ να πιστεύει πως η Νένα τον παντρευόταν από ευγένεια. Τόσες φορές της είχε προτείνει γάμο κι εκείνη αρνιόταν. Τώρα επιτέλους είπε το ναι, αλλά δεν την έβλεπε να πετάει και τη σκούφια της. Σαν να αδιαφορούσε, σαν να αργοπορούσε, σαν να... τέλος πάντων, γεγονός είναι πως όλα στη μέση τα είχε παρατήσει. Ούτε προετοιμασίες για τον γάμο ούτε τίποτα. Τα έβλεπε αυτά ο Φώτης και δαγκωνόταν για να μη μιλήσει. Γιατί με τα νεύρα που είχε η αρραβωνιαστικιά του δεν το 'χε και πολύ να τα τινάξει όλα στον αέρα.

Έσπαγε το κεφάλι του ο καημένος. Ήθελε να τον παντρευτεί; Δεν ήθελε; Άλλαξε γνώμη; Δεν άλλαξε; Τον αγαπούσε, δεν τον αγαπούσε, θα γινόταν ο γάμος, δεν θα γινόταν; Τι διάολο συνέβαινε στην ψυχή της νύφης ιδέα δεν είχε. Άβυσσος η ψυχή της Νένας και ο Φώτης άκρη δεν έβρισκε.

«Ρε συ Μάρω, εσύ είσαι η κολλητή της, μιλά μου...»

«Τι να σου πω;»

«Τι έχει πάθει η φιλενάδα σου; Γιατί εγώ πλέον σηκώνω τα χέρια ψηλά».

«Δεν νομίζω να έχει πάθει τίποτα, νορμάλ τη βλέπω».

Η Μάρω εστίασε το βλέμμα της στο ανακάτεμα του φραπέ με το καλαμάκι, λες και αυτό ήταν πολύ πιο σημαντικό από τη συμπεριφορά της Νένας.

Από μικρά κοριτσάκια ήταν αχώριστες η Μάρω με τη Νένα. Μαζί στο ίδιο θρανίο κάθισαν στην Α' Δημοτικού, μαζί από το ίδιο θρανίο σηκώθηκαν στη Γ' Λυκείου. Σιαμαίες τις φώναζαν στη γειτονιά, φτερνιζόταν η μια κρυολογούσε η άλλη. Όλα στη ζωή τους μισά μισά τα χώριζαν. Μυστικά, όνειρα, φόβους, ελπίδες, όλα μισά μισά τα χουχούλιαζαν στη χόβολη της εφηβικής καρδιάς.

Όταν η Νένα έβγαλε το δημοτικό, οι γονείς της την εμπιστεύτηκαν στη γιαγιά την Ιοκάστη κι εκείνοι έφυγαν από την Αθήνα. Οι δουλειές δεν πήγαιναν καλά κι έτσι μετακόμισαν στη βόρεια Εύβοια. Άνοιξαν ψαροταβέρνα μαζί με ένα μικρό ξενοδοχείο, σαν πανσιόν περισσότερο, στην Αιδηψό. Όχι τίποτα σπουδαίο, δεν ήταν δα και το *Θέρμαι Σύλλα* το παλάτι. Οι δικοί τους πελάτες ήταν ηλικιωμένοι άνθρωποι, ζευγάρια μισοξεχασμένα από Θεό και δαίμονες με περιορισμένα οικονομικά. Παρ' όλα αυτά, οι γονείς της Νένας είχαν

καλό κέρδος γιατί τα ιαματικά λουτρά δουλεύουν όλο τον χρόνο. Κι αν, Θεός φυλάξει, συνέβαινε κάτι στο παιδί τους, φτου φτου, έπαιρναν το φέρι για την Αρκίτσα και σε δυο ωρίτσες ήταν κοντά της.

Από τότε η γιαγιά Ιοκάστη με τη μικρή Νένα έμεναν μαζί σε ένα τριάρι στην οδό Φρύνης κοντά στο σινεμά Παλάς, την παλαιότερη κινηματογραφική αίθουσα της Αθήνας. Αγαπιόνταν βαθιά γιαγιά και εγγονή, και κανένα χάσμα γενιάς δεν μπορούσε να το αλλάξει αυτό. Αυτό όμως που άλλαζε με τα χρόνια ήταν η δυναμική στη σχέση τους. Όταν η Νένα ήταν παιδί, η γιαγιά της ήταν για κείνη μια ζεστή καρό κουβέρτα όπου κούρνιαζε για να νιώσει ασφάλεια. Όμως, όσο μεγάλωναν, οι ρόλοι αντιστρέφονταν. Τώρα η εγγονή προστάτευε τη γιαγιά της. Τρίχα να πείραζες από της Ιοκάστης τα βαμμένα μαλλάκια, ορμούσε η Νένα να σε ξεσκίσει. Τόση λατρεία είχε για τη γυναίκα που τη μεγάλωσε σε ένα διαμέρισμα που μύριζε λεβάντα, πατατούλες τηγανητές, απορρυπαντικό βιολέτα και κολόνια 4711. Αυτές οι μυρωδιές ήταν το σπίτι της, αυτές οι μυρωδιές ήταν το λιμάνι της, αυτές οι μυρωδιές ήταν ο τόπος ο ιερός, ο άγιος, όπου ένα μικρό παιδί απίθωνε ευλαβικά τους φόβους και τα κλάματα που έκλεβαν τις νύχτες του.

Η γιαγιά Ιοκάστη και η φίλη της η Μάρω ήταν ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας της Νένας. Κι όταν βρίσκονταν οι τρεις τους, ε ρε γέλια και χαρές και φιλιά και

αγκαλιές. Μικρούλες ακόμα και πού δεν τις πήγαινε η Ιοκάστη, που ήταν νεότερη γιαγιά και οδηγούσε κιόλας το Φιατάκι 124, παρακαλώ. Στο σινεμά, στο λούνα παρκ, στη θάλασσα τις Κυριακές, στα πάρτι των φίλων τους, στο κατάστημα για το πρώτο τους σουπιέν, παντού οι τρεις τους.

Τα καλοκαίρια οι μικρές πήγαιναν μαζί διακοπές στην Αιδηψό, στους γονείς της Νένας.

«Να μου το προσέχετε το κορίτσι μου, κυρία Ντίνα», έλεγε η μάνα της Μάρως η περιπτερού, η Αγγέλα με τ' όνομα. «Μην πηγαίνει στα βαθιά, μέχρι εκεί που πατώνει».

«Έννοια σας, κι εγώ τη Μάρω σαν κόρη μου...»

«Γιατί δεν ακούν, καθόλου δεν ακούν τα σκασμένα...»

«Είναι η εφηβεία», απεφάνθη μετά λόγου γνώσεως η Ντίνα.

«Ο μπαμπάς της λέει να μην την αφήνουμε να 'ρχεται, αλλά ξέρετε τώρα πώς είναι οι πατεράδες».

«Ναι».

«Αλλά εγώ το λυπάμαι το καφερό...»

«Ναι».

«...να γκαγκανιάσει στην Αθήνα μες στον καύσωνα».

«Μου χτυπάνε, συγγνώμη, χαίρετε», είπε η Ντίνα που είχε σαρδέλα στο τηγάκι και αγχώθηκε.

Αχώριστες έως θανάτου η Νένα με τη Μάρω. Και

στα πρώτα καρδιοχτύπια όλα χαρτί και καλαμάρι τα έλεγε η μια στην άλλη. Λεπτομερώς, σ' αγκάλιασε, μ' αγκάλιασε. Σε φίλησε, με φίλησε. Σου 'βαλε χέρι, μπα, είναι καλό παιδί, θα τον ξαναδείς, αμέ, εσύ θα τον ξαναδείς, άπαπα, μαλάκας βγήκε, πήγε να με φιλήσει και με σάλιωσε.

«Μπλιαχ».

«Μπλιαχ».

Τις έβλεπε έτσι αγκαζέ να πηγαίνουν σαν τους Χιώτες η άλλη γιαγιά της Νένας απ' του μπαμπά το σόι, η Μετσοβίτισσα Βάρω απ' το Βαρβάρα, και διπλωνόταν στο γέλιο.

«Εμπρουστά ιγώ ου Κίτσους και ξοπίσω ιγώ ου Μήτσους», έλεγε και ξεκαρδιζόταν μόνη της με το αστείο το παλιό, το ριζωμένο σαν δέντρο αειθαλές στα κορφοβούνια της Ηπείρου.

«Έλα τώρα, έλα, σε παρακαλώ, μαζί μιλάμε».

Ο Φώτης τράβηξε τη Μάρω βίαια από τα μπλε νερά της Αιδηψού και την έσυρε στο σήμερα. Σήμερα, εδώ, στον φραπέ, στο καλαμάκι και στις χαρές της Νένας. Που ο άντρας πολύ αμφέβαλλε αν ήταν όντως χαρές.

«Λέγε, έχει πρόβλημα;»

«Σαν τι πρόβλημα να έχει, ρε Φώτη;»

«Δεν σου είπε τίποτα;»

«Τίποτα».

«Συνεπώς δεν έχει».

Η Μάρω είχε αρχίσει να χάνει την υπομονή της με το στενό μαρκάρισμα του Φώτη.

«...Η έχει και δεν μου το λέει».

«Λες;» φρύαξε εκείνος.

«Όλα είναι πιθανά, τι να πω», είπε ελαφρώς χαιρέκακα εκείνη.

Την είχε περάσει από ανάκριση τρίτου βαθμού και η Μάρω αυτά δεν τα γούσταρε. Ούτε λογαριασμό θα του 'δινε ούτε ραπόρτο για τα σώψυχα της φιλενάδας της. Όταν όμως είδε τον τρόμο ζωγραφισμένο στο πελιδνό πρόσωπο του γαμπρού, τον λυπήθηκε, μωρέ, όσο να 'ναι.

«Αν και δεν νομίζω», είπε πιο μαλακά. «Αν είχε όντως πρόβλημα, θα μου το 'λεγε».

«Θα σου το 'λεγε ή δεν θα σου το 'λεγε; Αποφάσισε».

Ο Φώτης ήταν στα πρόθυρα εγκεφαλικού και η Μάρω ήταν πονετικός άνθρωπος.

«Θα μου το 'λεγε», του χαρίστηκε κιμπάρικα. «Μην ανησυχείς, δεν έχει πρόβλημα η Νένα».

Ναι, είχε πρόβλημα η Νένα. Είχε πρόβλημα, και η Μάρω το 'ξερε το πρόβλημα με όλα του τα νι και όλα του τα σίγμα. Η φίλη της φοβόταν, πνιγόταν. Δεν ήθελε να παντρευτεί, δεν καταλάβαινε τι νόημα είχε όλο αυτό. Κι ανύπαντροι μια χαρά δεν περνούσαν οι δυο τους; Για έναν ύπνο χώριζαν, που λέει ο λόγος.

Όμως αυτός ο ένας ύπνος είχε πάρει μυθικές διαστάσεις στο μυαλό της Νένας. Αυτός ο ένας ύπνος διαχώριζε τη δέσμευση από την αυτονομία, έτσι τουλάχιστον το έβλεπε εκείνη. Ήταν αυτό το «μαζί». Το συνέχεια μαζί, το ανελέητο μαζί, μαζί με φίλους, μαζί μόνοι τους, μαζί εδώ, μαζί εκεί, μαζί, μαζί, μαζί. Η Νένα έβλεπε μαγνητισμένη ένα τεράστιο «μαζί» να κάνει κύκλους σαν θηριάκι εγκλωβισμένο σε κλουβί ζωολογικού κήπου, έτοιμο να ξεχυθεί και να της φάει τις σάρκες.

Δεν ήθελε παιδιά, τουλάχιστον για την ώρα. Στα τριάντα δύο της χρόνια, το βιολογικό της ρολόι ήταν διακριτικότατο και δεν την είχε ενοχλήσει ακόμα. Γι' αυτό, όσο πλησίαζε η μέρα του γάμου της, την έπιανε σαν κλειστοφοβία. Σαν να την έβαζαν σε χαλασμένο ασανσέρ και να την ξεχνούσαν εκεί, όσο κι αν ούρλιαζε να της ανοίξουν.

«Χαλασμένο ασανσέρ ο γάμος, έλα, Παναγία μου», της έβαζε τις φωνές η Μάρω. «Το καλύτερο παιδί παίρνεις, τόσα χρόνια ο Φώτης στα μάτια σε κοιτάζει».

Ο Φώτης στο σχολείο ήταν δυο χρόνια μεγαλύτερος από τα δυο κορίτσια. Όμορφος, ψηλός, μια γλύκα σκέτη, όλες τον κυνηγούσαν, αλλά αυτός μόνο για τη Νένα είχε μάτια. Και τι μάτια! Διάπλατα και φωτεινά και ερωτοχτυπημένα ως εκεί που δεν παίρνει άλλο.

Στο λύκειο τα έφτιαξαν τα δυο παιδιά και δεν ξαναχώρισαν ποτέ. Δεκαπέντε χρόνια τώρα ήταν μαζί. Μαζί, μαζί, μαζί...

«Σταμάτα, μαλάκα, σταμάτα επιτέλους. Μαζέψου και λίγο σπίτι σου, άι σιχτίρ, νυχτιάτικα», μάλωσε η Νένα τον εαυτό της που σουρτούκευε εδώ κι εκεί σε μονοπάτια άγνωστα, επικίνδυνα και σκοτεινά.

Γιατί νυχτιάτικα την έπιανε η τρέλα και άρχιζε τα σούρτα φέρτα στα σοκάκια του μυαλού. Και πήγαινε και ερχόταν σε στροφές απότομες, σε ανηφόρες και γκρεμούς κουβαλώντας στην πλάτη της το δισάκι τού «μαζί». Μαζί. Μαζί, για πάντα μαζί. Έλεος κάπου.

Τι είχε πάθει, Χριστέ μου; Τι έλειπε από τη ζωή της; Τι έφαχνε να βρει, ποιο σκοπό, ποιο νόημα, ποιο μυστικό κρυμμένο πού;

«Αχ, Φώτη μου», αναστέναζε η Νένα καθώς τρύπωνε η αυγή στις γρίλιες. «Αχ, Φώτη μου, με τρελή πήγες κι έμπλεξες και ποιος θα σε γλιτώσει από μένα, ψυχή μου;»

Και καθώς το πρώτο φως έλεφτε πάνω στο νυφικό της φόρεμα με την τούλινη φούστα, η Νένα, εξουθενωμένη από τα νυχτοπερπατήματα του νου, πήρε τη μεγάλη απόφαση.

Θα τον παντρευόταν τον Φώτη. Για να μην του ματώσει την καρδιά, για να μην τον πικράνει, ναι, θα τον παντρευόταν.

Δηλαδή από ευγένεια.

Το μπάτσελορ πάρτι για τις χαρές της Νένας ούτε μπάτσελορ ήταν ούτε πάρτι. Λεφτά για μπουζούκια δεν υπήρχαν, γι' αυτό στο κομμωτήριο έκαναν στην μπάντα βούρτσες, ρόμπες και σεσουάρ, κι έστησαν γλέντι τρικούβετο. Από Μποφίλιου μέχρι Βαμβακάρη και από «Σήμερα γάμος γίνεται» μέχρι Παντελίδη. Και να τα κρασάκια, να τα ουισκάκια, να και οι μεζέδες οι πεντανόστιμοι, οι σπιτικοί. Η Σολφέζ είχε φτιάξει τυροπιτάκια και η Μάρω προσκί τόσο δα μικρούλια. Η Μιράντα Αναργύρου, η ντίβα του πενταγράμμου, έφερε σαντουιτσάκια σολομού με τυρί Φιλαντέλφια να γλείφεις τα δάχτυλά σου. Υπήρξε τραγουδίστρια μεγάλη και τρανή η Μιράντα, πρώην φίρμα στα μπουζούκια. Και τώρα κανείς δεν ήξερε αν η Μιράντα ήταν απλώς φίλη ή κάτι παραπάνω με τη Σολφέζ... Οι άλλες κομμώτριες και του πουλιού το γάλα ετοίμασαν για τη Νένα τους, που τόσα χρόνια δίπλα δίπλα γέμιζαν τα πόδια τους κισσούς απ' την ορθοστασία. Η μάνα της Μάρως, η Αγγέλα η περιπτερού, έφερε δυο μπουκάλια Κάτι Σαρκ. Και ο Διονύσης, ο κούκλος, ο θεός, που έκανε τα κουρέματα στο μαγαζί, ανέλαβε τις μπίρες και τα συναφή.

Τη μεγαλύτερη επιτυχία όμως είχε η πρασόπιτα της Ιοκάστης. Το μυστικό της ήταν ότι έκοβε τα πράσα σε χοντρές ροδέλες, έριχνε ξύσμα λεμονιού και καθόλου δεν το λυπόταν το σέλερι, τον δυόσμο και τον άνηθο τον ψιλοκομμένο. Μαζί με τη φέτα το τυρί ανακάτεψε

μπόλικη μοτσαρέλα κι άσ' τους να λένε ότι μαγαρίζει την πίτα, αντίθετα, μπουκιά και συχώριο την έκανε.

«Ωραία περάσαμε στο μπάτσελορ», μονολόγησε η μέλλουσα νύφη. «Στον γάμο να δούμε πώς θα περάσουμε», μουρμούρισε από μέσα της.

ΕΚΛΑΙΓΕ ΚΑΙ ΣΠΑΡΑΖΕ η γιαγιά η Βάρω από το Βαρβάρα. Γάμος σε δημαρχείο πού ακούστηκε, Βαγγελίστρα μου; Μα να παντρέψει την εγγόνα της ο βλαχοδήμαρχος, τι ρεζιλίκια κι αυτά πάλι; Χάθηκε να πάνε σε μια εκκλησία, μ' έναν παπά, χάθηκαν τα ρύζια, χάθηκαν τα κουφέτα;

«Άπαπα, θα πεθάνω,μανούλα μου, θα πεθάνω και θα κλαίτε...»

«Φάε τη γλώσσα σου, μαμά», έφτυνε τον κόρφο του ο Χρήστος, ο μπαμπάς της Νένας.

«Θα με κλαίτε και θα λέτε “πού ’σαι, Βάρω μ’, πού ’σαι που τα ’λεγες, αλλά ακούγαμε, δεν ακούγαμε”... Τέτοια βόδια είστε, αχ, η καρδιά μου, η καρδιά μου, σβήνω, Χρήστο μούουου, σβήνω... λίγο νερό... νερό».

«Νερό αμέσως...»

«Τι να μου κάνει το νερό, χάνω τον κόσμο χάνω με το φαρμάκι που με πότισες, Χρήστο μούουου...»

«Εγώ σε πότισα; Εγώ τι φταίω, τα παιδιά το αποφάσισαν για το δημαρχείο».

«Να τηνε πιάσεις απ' το μαλλί και σέρνοντας να τηνε πας στην εκκλησιά, τι πατέρας είσαι συ, Χρήστο μούουου, τι άχρηστο τομάρι είσαι συ, πουλάκι μούουου...»

Αυτό γινόταν δυο μέρες τώρα που ο Χρήστος και η Ντίνα, οι γονείς της Νένας, είχαν κατεβεί μαζί με τη Βάρω από την Αιδηψό στην Αθήνα για τις χαρές του κοριτσιού τους. Τι χαρές δηλαδή, γελάει ο κόσμος. Από το μαύρο χάραμα έβγαινε η Βάρω στο μπαλκόνι, άρχιζε τα μοιρολόγια και γίνονταν οικογενειακώς ρεζίλι στη γειτονιά.

«Χρήστο, μάζεψε τη μάνα σου, γιατί θα μας πάρει ο διάολος», έβαζε τις φωνές η Ντίνα στον άντρα της.

«Είναι τρελή, τι να την κάνω;»

«Αν μας γρουσουζέψει το παιδί παραμονή του γάμου του, τότε θα γίνω εγώ η τρελή. Και δεν θες να το δεις το θέαμα, πίστεψέ με».

Όμως, η Βάρω, μπα, κεφάλι αγύριστο. Από τη στιγμή που της είπαν πως ο Φώτης και η Νένα θα παντρευτούν με πολιτικό γάμο, ήταν απολύτως πεπεισμένη πως στα καζάνια της κόλασης θα κατέληγαν και οι δύο. Και για τον γαμπρό χέστηκε δηλαδή, η εγγόνα της την έκαιγε εκείνη. Μπρος στα μάτια της την έβλεπε να της γυρίζει ο βελζεβούλης τ' άντερα και να την

ψήγουν τα διαολάκια σε χαμηλή φωτιά. Τέτοιες εικό-
νες μαύρες κι άραχλες έρχονταν ολοζώντανες στους
εφιάλτες της. Ούρλιαζε μες στον ύπνο της στο κρεβά-
τι, ούρλιαζε και στον ξύπνιο της στο μπαλκόνι.

Γενικώς ούρλιαζε. Από προχτές, άνθρωπος δεν είχε
κλείσει μάτι σε ακτίνα δύο χλιομέτρων. Όλοι οι γείτο-
νες απέκτησαν ξαφνικά ένα ζωηρό ενδιαφέρον για
τον γάμο της Νένας. Όχι γιατί την είχαν καϊλα, αλλά
για να φύγει κάποτε η σκατόγρια και να κοιμηθούν
μια στάλα.

«Και πότε με το καλό ο γάμος;» ρωτούσαν μελιστά-
λαχτα τους γονείς της νύφης.

«Αύριο με το καλό».

«Όρα ξέρουμε;»

«Πώς δεν ξέρουμε, καλέ, στις οχτώ».

«Το βράδυ, ε;»

«Εμ;»

«Η ώρα η καλή να ευχηθώ. Κι εσείς μετά θα
φύγετε;»

«Τι άλλο να κάνουμε εδώ;»

«Κρίμα, κρίμα, πολύ θα μας λείψετε».

Έλαμπε η Νένα με το ιβουάρ τούλινο φόρεμα. Έλα-
μπε ο Φώτης με το υπογλώσσιο στην κωλότσεπη.
Έλαμπε η Μάρω, που ήταν μάρτυρας μαζί με τον
άντρα της τον Θάνο. Έλαμπε και η Σολφέζ, που είχε

έρθει με τη φίλη της τη Μιράντα Αναργύρου, Μιράντα σκέτο δηλαδή, όπως στη μαρκίζα τότε που μεσουρανούσε πρώτο όνομα ανάμεσα στις γαρδένιες και τα γαρίφαλα της παραλιακής οδού. Τεράστια φίρμα, είχε γράψει ιστορία στο τραγούδι η Μιράντα και αναλόγως αποσύρθηκε νωρίς από το επάγγελμα. Λεφτά είχε αποκτήσει πολλά και τώρα ήθελε να ζήσει τη ζωή της ελεύθερη χωρίς τους παπαράτσι να φλασάρουν μες στη μούρη της. Παρόλο που έβαψε το μαλλί από ξανθό σε σκουροκάστανο, πάντα την αναγνώριζαν όπου κι αν πήγαινε. Και πάντα της έκαναν παράπονα οι θαυμαστές της ότι λείπει, λέει, τέτοια φωνάρα από το λαϊκό τραγούδι.

Πού και πού, έτσι για να μη βαριέται, η Μιράντα έκανε καμιά εμφάνιση σε δουλειά συναδέλφου της, καμιά συναυλία, όμως κι αυτό όλο και πιο σπάνια. Τελευταία στο Μέγαρο με τον Νταλάρα ουρές έκανε ο κόσμος για να τους δει. Και τώρα, στης Νένας τον γάμο οι καλεσμένοι σκουντιόνταν και την κρυφοκοίταζαν. Καλέ, η Μιράντα, καλέ, κοίτα πίσω σου με τρόπο, ναι, η Μιράντα η τραγουδίστρια, μια χαρά κρατιέται, ψάχνε γύρευε πόσα λίφτινγκ θα 'χει κάνει.

Κατά τ' άλλα χαρά Θεού ο γάμος κι όλοι ήταν πανευτυχείς. Όλοι εκτός από τη Βάρω.

Με το ζόρι την έπεισαν να μη μαυροντυθεί στον γάμο του παιδιού τους.

«Είμαι χήρα και οι χήρες δεν τα βγάζουν τα μαύρα».

«Μαμά, είναι γρουσουζιά αυτό που κάνεις», φώναζε κι ωρυόταν ο καημένος ο Χρήστος.

«Εγώ, όταν έχασα τον πατέρα σου, ορκίστηκα να μην τα βγάλω τα μαύρα».

«Μα εδώ έχουμε γάμο...»

«Σιγά τον γάμο».

«Α, για να σου πω, μητέρα», μπήκε στη μέση η Ντίνα που είχε φτάσει στο μη περαιτέρω. «Όλα έχουν ένα όριο, δεν θα μου το γκαντεμιάσεις εσύ το κορίτσι μου. Λοιπόν. Ή που θα βάλεις ένα κολιέ να σε φωτίσει κι από πάνω το μαντό το γκρι ΕΣΤΩ, ή δεν θα έρθεις στον γάμο της εγγονής σου».

«Ακούς πώς μου μιλάει η γυναίκα σου, ακούς;»

«Ντίνα, τι λες;» πετάχτηκε ο Χρήστος.

«Αυτό που ακούς. Αν νομίζεις πως θ' αφήσω τη μάνα σου να μπει σαν τη Φόνισσα του Παπαδιαμάντη στου παιδιού μου τη χαρά, τρελός παπάς σε βάφτισε».

Κι έτσι με τα χίλια ζόρια πήγε η Βάρω με το μαντό το γκρι και με τις πέρλες στο Δημαρχείο του Σατανά να δει την εγγόνα της την αστεφάνωτη να κυλιέται στον βούρκο του πολιτικού γάμου.

«Εσύ είσαι ο δήμαρχος;» ρώτησε τον κύριο με το κοστούμι που τους περίμενε.

«Αντιδήμαρχος. Καθαριότητας».

«Ούτε καν δήμαρχος, τέτοια κατάντια», ξεφύσησε περιφρονητικά η Βάρω και ο αντιδήμαρχος την αγριοκοίταξε. Εκεί που τον πονούσε βάρεσε η κωλόγρια. Ας όψεται η αντιπολίτευση που καθόταν μια ζωή με σταυρωμένα χέρια στον δήμο.

Είχε κόσμο πολύ στον γάμο. Ήταν αυτό που λένε ανοιχτός. Οικογένεια και φίλοι όλοι εκεί, με τα καλά τους και τα φιλιά τους για τον Φώτη και τη Νένα που, έπειτα από δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια, άνοιγαν το δικό τους σπιτικό. Μονάχα η Μάρω και η Ιοκάστη ήξεραν πως το κορίτσι τους έκρυβε μέσα της μια ανταριασμένη θάλασσα. Ήξεραν, αλλά δεν μιλούσαν, κιχ δεν έβγαζαν. Απλώς χαμογελούσαν λίγο πιο τσιτωμένα από τους υπόλοιπους.

Όλα πήγαιναν καλά και άγια μέχρι που η Βάρω έβγαλε από την τσάντα της μια σακουλάρα ρύζι και άρχισε να το πετάει με δύναμη στους νεόνυμφους. Δυο τρία σπυριά, λες κι ήταν μιλημένα, βρήκαν τον γαμπρό στο μάτι.

«Άουτς, γαμώ το σπιτάκι μου, γαμώ», είπε ο Φώτης χωρίς ίχνος σεβασμού προς τη γιαγιά της νεονύμφου.

«Τι κάνετε, κυρία μου, είστε με τα καλά σας;» χύμηξε καταπάνω της ο αντιδήμαρχος που την είχε και άχτι από τα πριν.

«Έτσι το 'χουμε εμείς για να ριζώσει το ζευγάρι».

«Τι να ριζώσει, μαντάμ, εδώ δεν είναι εκκλησία, δημαρχείο είναι».

«Μη μου γυρίζεις το μαχαίρι στην πληγή», βόγκηξε η Βάρω κι έριξε μια χούφτα ρύζι καταπάνω του.

«Μαμά, σταμάτα», φώναξε ο Χρήστος.

«Μητέρα, κόφτε το, θα μας πάρει ο διάολος», τσίριξε η Ντίνα, ενώ η δική της μάνα, η Ιοκάστη, την τραβούσε απ' το μπράτσο, μην της φύγει καμιά ξανάστροφη στην πεθερά κι έχουμε κι άλλα.

«Μην την ξεσυνερίζεσαι, Ντίνα μου, είναι μουρλή για δέσιμο, δεν τη βλέπεις;»

«Καλέ γιαγιά...» μπήκε στη μέση η νύφη.

«Για το καλό, παιδάκι μου, για το καλό», είπε απτόητη η Βάρω, που η σακουλάρα προσφορά δύο Μπαρμπα-Μπεν στην τιμή του ενός είχε τον άσωστο και δεν έλεγε να αδειάσει.

«Και ποιος θα τα μαζέψει αυτά, κυρά μου;»

«Εσύ τι σόι αντιδήμαρχος καθαριότητας είσαι, εγώ να τα μαζέψω, έλα, Παναγία μου!» είπε λογικότατα η Βάρω.

Ο αντιδήμαρχος χύμηξε καταπάνω της και, οπ, γλίστρησε το πόδι του στα ρύζια. Έκανε ένα θεαματικότατο πλονζόν που θα το ζήλευε και ο Νικοπολίδης και προσγειώθηκε στις Βάρως τα λουστρίνια. Λογικά κάτι έσπασε, χέρι, πόδι, τρέχα γύρευε, πάντως ένα κρακ ακούστηκε και τα βογκητά του χριστιανού λύγιζαν βουνά.

Του Κουτρούλη ο γάμος μεταφορικά και κυριολεκτικά. Άλλοι απομάκρυναν τη Βάρω, άλλοι μάζευαν ρύζια και αντιδημάρχους απ' τα πατώματα, άλλοι έβαζαν κομπρέσες στο μάτι του γαμπρού και άλλοι παρηγορούσαν τη νύφη. Άνευ λόγου δηλαδή, γιατί η νύφη το καταγλεντούσε από μέσα της το σκηνικό, κι ας είχε μια έκφραση άκρωσ τεθλιμμένη.

«Γελάσαμε πάλι σήμερα», ψιθύρισε η Νένα στη Μάρω.

«Σε καλό να μας βγει το γέλιο», μουρμούρισε.

Τρελά πράγματα, σε βιβλίο να τα διαβάσεις λες τι βλακείες γράφει αυτός.

Κακήν κακώς μπουρδουκλώθηκαν τα σόγια στις αναμνηστικές φωτογραφίες. Μια ξεμαλλιασμένη, άλλος με το μάτι το μπλαβί, μια θείτσα κούτσαινε, άλλοι τίναζαν τα ρύζια απ' τα σακάκια. Και καλά τα σακάκια. Από τα μαλλιά τα κρεπαρισμένα βγάλ' τα αν είσαι μάγκας, εκεί να σε δω. Που ερχόταν η λακ και τα κολλούσε, κι έπρεπε να τα τσουρομαθήσεις ένα ένα για να φύγουν οι διάολοι.

Οι δυο γιαγιάδες, η Βάρω και η Ιοκάστη, κάθονταν στα δυο άκρα της αίθουσας τελετών. Κατά σύμπτωση σήμερα είχαν επέτειο: Έκλειναν δεκατρία χρόνια που δεν μιλιόνταν μεταξύ τους. Από το 2000, συγκεκριμένα από τις 9 Απριλίου που έγιναν εκλογές και

κονταροχτυπήθηκαν Σημίτης-Καραμανλής. Σημιτικιά η μια συμπεθέρα, Καραμανλικιά η άλλη, σκοτώθηκαν για τα πολιτικά. Κάτι είπε η Βάρω, κάτι η Ιοκάστη, ξανά η Βάρω, ξανά η Ιοκάστη, κι ένα δευτερόλεπτο πριν πιαστούν μαλλί με μαλλί, έπαψαν να μιλούν εντελώς, ταυτοχρόνως και για πάντα. Σε μια κοινή συμφωνία, αποφάσισαν να μην απευθύνουν πλέον ούτε λέξη η μια στην άλλη. Αρκετά μπούχτισαν με τις συμβάσεις, συμπεθέρα τούτο, συμπεθέρα κείνο, λόγια ψεύτικα στρωμένα στα λερωμένα τραπεζομάντλα των οικογενειακών τραπεζιών.

Κανείς δεν προσπάθησε να τους τα φτιάξει – αρκετά είχαν τραβήξει όλοι τόσα χρόνια με τη μίρλα τους. Έτσι, για τα μάτια του κόσμου, είπαν ένα ξενέρωτο «να μονοιάσετε, καλέ, μα είναι ωραίο αυτό τώρα;». Η αλήθεια είναι πως ησύχασε το κεφάλι τους και καθόλου δεν το κινήγησαν το θέμα.

Άλλωστε σε τίποτα δεν έμοιαζαν οι δυο γιαγιάδες. Ογδόντα πατημένα η μαυροντυμένη Βάρω, ζούσε σε έναν δικό της κόσμο με κεριά, λιβάνια και τα μαύρα τα κομπινεζά να καμαρώνουν ανεμίζοντας στην μπουγάδα της πίσω αυλής. Αντίθετα, η Ιοκάστη ήταν σχετικά νέα ακόμα. Τα εβδομήντα δύο έκλεινε, τα γενέθλιά της κατά σύμπτωση συνέπεσαν με τη μέρα που παντρεύτηκε η εγγονή της.

Ομορφούλα η Ιοκάστη, κομψή και πάντα περιποιημένη. Μια έξυπνη και δραστήρια γυναίκα που θα

μπορούσε να είχε κάνει πολλά στη ζωή της, αν δεν είχε παντρευτεί στα δεκαοχτώ. Από έρωτα τρελό, θανατηφόρο, τον πήρε τον Τάκη της – έτσι ήταν το όνομά του, «Τάκησμου», μία λέξη. Στα δεκαεννέα ήταν κίολας έγκυος στην Ντίνα.

Άγιος άνθρωπος ο Τάκησμου. Χατίρι δεν της χάλασε ποτέ, «πριγκίπισσά του» την έλεγε μέχρι την τελευταία του πνοή, γιατί ο καημένος έφυγε νέος σχετικά από καρκίνο. Έφυγε εκείνος, έφυγε και η ζωή της γυναίκας του μαζί. Έκλεισε τα στόρια η Ιοκάστη και δεν την ένοιαζαν πια τίποτα και κανένas. Σερνόταν στο σκοτεινό σαλόνι με τις παντόφλες τις μπορντό και τη ρίζα την άβαφτη, αυτή την άτιμη ρίζα που τόσο μοναδικά φανερώνει την παραίτηση.

Μέχρι που οι γονείς της Νένας έφυγαν για να ανοίξουν την τουριστική επιχείρηση στην Αιδηψό και της εμπιστεύτηκαν τη μικρή τους. Από τότε άλλαξε η Ιοκάστη. Γέλασε ξανά το χειλάκι της, άνοιξε κουρτίνες και παράθυρα, και μπήκαν οι αχτίδες του ήλιου κι έστησαν χορό πάνω στα εμπριμέ υφάσματα. Η Ιοκάστη έβαψε τη ρίζα, πέταξε στον οξαποδώ τις παντόφλες τις μπορντό κι έγινε δεύτερη μάνα για τη Νένα της. Από τότε, από εκείνη τη στιγμή, μέχρι τώρα που την καμάρωνε στο δημαρχείο κούκλα και παραδόξως για νύφη ψυχραιμότατη – αν λάβει κανείς υπόψη τα ρεζιλίκια της άλλης της γιαγιάς.

Η Ιοκάστη είδε τη Νένα ξαφνικά να παγώνει και να στέκει ακίνητη. Έβλεπε κάτι, έβλεπε κάποιον; Η γιαγιά της προσπάθησε να διακρίνει μες στον κόσμο, αλλά ήταν τέτοιος ο χαμός που στάθηκε αδύνατον. Ανασήκωσε τους ώμους. Μπορεί να ήταν και ιδέα της.

Η Νένα έμεινε με το βλέμμα καρφωμένο στην είσοδο της μεγάλης αίθουσας. Ένας ψηλός άντρας είχε μπει μέσα και μιλούσε με κάποιον, δείχνοντας τι; Τον χώρο; Τους καλεσμένους; Τα λουλούδια; Ναι, μάλλον τα λουλούδια, κατέληξε η Νένα. Ανθοπώλης θα ήταν. Τέλος πάντων, αφού έδειξε ό,τι έδειξε, σαν να ευχαρίστησε τον άλλον και γύρισε να φύγει.

Τότε την είδε. Έμειναν ασάλευτοι καθένας στην άκρη του, χωρίς να κάνουν βήμα ο ένας προς τον άλλον. Έπειτα ο άντρας, σαν να συνήλθε ξαφνικά, κατέβηκε τις σκάλες και χάθηκε.

Ποιος ήταν; αναρωτήθηκε η Νένα. Ποιος ήταν, γιατί ήρθε, τι δουλειά είχε εδώ, ποιον έψαχνε, ποιον γύρευε, γιατί έφυγε τόσο ξαφνικά, τι μου συμβαίνει, Παναγιά μου;

Ξαφνικά, τίποτα γύρω της δεν είχε σημασία. Αυτό που είχε σημασία ήταν πως, τη μέρα του γάμου της, η Νένα γνώρισε τον έρωτα της ζωής της.

*Τέσσερις μήνες αργότερα – Μαύρο Λιθάρι
κοντά στο Σούνιο*

ΜΠΗΚΕ ΚΑΛΟΚΑΙΡΑΚΙ ΚΑΙ πλέον μέλι γάλα περνούσε η Νένα με τον Φώτη. Μα τι ηλίθιες φοβίες την είχαν πιάσει παραμονή του γάμου; Τι βλακώδη προαισθήματα, τι αχ και βαχ και αηδίες, τίποτα δεν βγήκε αληθινό.

Κόντευε να τον ξεχάσει τελείως η Νένα τον ανθοπώλη της. Εκείνον που συνάντησε τη μέρα του γάμου της. Τον πρώτο καιρό τον σκεφτόταν συνέχεια. Τόσο που ο ανθοπώλης με γράμματα πεζά έγινε ο Ανθοπώλης με κεφαλαίο το αρχικό. Η Νένα, μετά τη δουλειά, έτρεχε κατευθείαν προς το δημαρχείο κι έκοβε βόλτες τριγύρω μπας και τον συναντήσει. Δεν τον συνάντησε. Ούτε τον Ανθοπώλη με κεφαλαίο ούτε τον ανθοπώλη με μικρό. Σε λίγο τον ξέχασε ή έστω τον ψιλοξέχασε. Έτσι είναι, μετά σου λένε οι μεγάλες αγάπες δεν λησμονιούνται.

Στο Μαύρο Λιθάρι, προτού φτάσεις στο Σούνιο δεξιά, έμενε κάθε καλοκαίρι η μόνιμη παρέα των διακοπών. Τρία ζευγάρια, ο Φώτης με τη Νένα, η Μάρω με τον άντρα της τον Θάνο και ο Διονύσης ο κουρέας ο θεός με την Εκάστοτε. Έτσι έλεγαν οι υπόλοιποι το κορίτσι που έπαιρνε μαζί ο φίλος τους και που άλλαζε κάθε χρόνο: η «Εκάστοτε». Κουκλάρες οι περισσότερες, με μακριά πόδια, κάτασπρα δόντια και πολύχρωμα στρασιάκια στα νύχια. Κάποιες ζουζούνιζαν, «έλα, μωλέ αγαπουλίني μου, τώλαααα...», κάποιες όχι, κάποιες αντέχονταν, κάποιες καθόλου. Αλείραχτα πλασματάκια οι περισσότερες, καλά κορίτσια που αγωνίζονταν να στριμωχτούν στα ασφυκτικά καλούπια των τοπ μόντελ, ψάχνοντας το νόημα της ζωής στα XSmall μεγέθη των προσφορών του ZARA.

Μια χαρά ήταν οι καημένες και σπανίως δημιουργούσαν προβλήματα στην υπόλοιπη παρέα. Μοναδική εξαίρεση η προπέρσινη Εκάστοτε, που έπαθε ένα βουλιμικό επεισόδιο υπερπαραγωγή. Μια βραδιά έφαγε τον αγλέουρα, ό,τι ανέπνεε κι ό,τι κολυμπούσε, τρεις χιλιάδες θερμίδες στην καθισιά της, κι ύστερα στην τουαλέτα ξερνούσε άντερα αγκαλιά με τη λεκάνη. Μέχρι που έλιωσε το πουλάκι μου απ' την εξάντληση και σωριάστηκε αναίσθητο στο πάτωμα. Κι όχι τίποτε άλλο, τρέχα βρες νοσοκομείο και γιατρό Δεκαπενταύγουστο.

Η Μάρω με τον Θάνο της ήταν μαζί πέντε χρόνια και χέρι χέρι βάδιζαν προς τα επόμενα πέντε. Και δέκα και δεκαπέντε. Είχαν γνωριστεί στην εταιρεία κινητής τηλεφωνίας όπου εργάζονταν και οι δύο. Εκείνη πωλήτρια στα κεντρικά, εκείνος στο τηλεφωνικό κέντρο να προωθεί πιεστικά και επίμονα τις νέες προσφορές της εταιρείας στους συνδρομητές. Δεν τον πτοούσε τον Θάνο το «όχι» του πελάτη. Ούτε τα «ευχαριστώ», «είμαι καλυμμένος» και τα «δεν ενδιαφέρομαι». Εκείνος προχωρούσε ακάθεκτος πολυβολώντας το θύμα του με ένα σωρό ερωτήσεις. Ήταν και χαριτωμένος ο μπαγάσας. Είχε έναν τρόπο να σε κερδίζει στο τηλέφωνο, εξού κι έκλεινε τα πιο καλά πακέτα.

Βέβαια έκανε και τις παρασπονδίες του. Όταν ο συνομιλητής του φλυαρούσε, από τον τόνο και μόνο της φωνής καταλάβαινε ποιος είχε ανάγκη να μιλήσει και ποιος ήταν απλώς φαφλατάς. Με τους μοναχικούς έπιανε λίγη κουβέντα. Έλεγε κανένα αστείο, άκουγε με προσοχή τις νόσους και τα βάσανα που κουβαλούν οι ξένοι. Το έκανε χαμηλόφωνα για να μην τον καρφώσουν στον προϊστάμενο. Αυτή ήταν η μικρή καλή του πράξη κάθε μέρα που πουλούσε άχρηστα πακέτα σε ανυποψίαστους πελάτες. Και άσε την εταιρεία να πληρώνει.

Σε μια γιορτή της εταιρείας γνωρίστηκαν η Μάρω και ο Θάνος και έκτοτε δεν ξαναχώρισαν ποτέ. Πολύ σύντομα παντρεύτηκαν και νοίκιασαν ένα διαμέρισμα

σε πολυκατοικία νεόδμητη, δυο στενά πιο κάτω από το σπίτι της Νένας και της Ιοκάστης. Ήταν ευτυχισμένοι, ήταν ερωτευμένοι, οι δουλειές πήγαιναν πρίμα, όλα καλά. Είχαν αρχίσει να σκέφτονται να βάλουν σιγά σιγά μπρος για παιδί αλλά για την ώρα αυτό δεν είχε κάτσει.

Πιο καλός άνθρωπος από τη Μάρω δεν υπήρχε ούτε στη γειτονιά ούτε σε όλο τον ντουινιά. Όταν ήταν μικρούλα, σούφρωνε καραμέλες από το περίπτερο της μαμάς της και τις έδινε σε παιδάκια που δεν είχαν να αγοράσουν. Κι άλλες φορές τσέπωνε τα Καρέλια τα άφιλτρα και τα πήγαινε στον φουκαρά τον συνταξιούχο του ισογείου. Σήκωνε τα χέρια ψηλά η Αγγέλα η περιπτερού με το χαζό την κόρη της. Από τη μια καμάρωνε, από την άλλη της έμπηγε τις φωνές.

«Μου κλέβεις τσιγάρα απ' το περίπτερο; Πορτοφολού θα καταντήσεις, παιδάκι μου;»

«Και κλέφτρα για την πάρτη σου πάει στον διάολο», συμπλήρωνε ο μπαμπάς της, «αλλά εσένα, πουλάκι μου, θα σε μπουζουριάσουν για τα ψυχικά που κάνεις στους ξένους. Απ' αυτή τη φάμπρικα μόνο ο Ρομπέν των Δασών τη γλίτωνε πάντα».

Τέτοιες μαλακίες έλεγε ο πατέρας της και ξεκαρδιζόταν μόνος του. Μια φορά, δύο, την τρίτη τον έστειλε η Αγγέλα πίσω στη μάνα του με συνοπτικές διαδικασίες. Είχαν δεκαπέντε χρόνια τώρα που ζούσαν χωριστά.

Η Μάρω τάζε τα αδέσποτα της γειτονιάς, η Μάρω

τσακωνόταν όταν έβλεπε άδεια τα κουπάκια τους με το νερό. Τα άδειαζαν οι σκατόψυχοι κρυφά τη νύχτα, αλλά δεν κοτούσαν να εμφανιστούν και να την αντιμετωπίσουν. Γιατί κι εκείνη καλή χρυσή, αλλά βάρδα μην της πατούσες τον κάλο. Τους έπαιρνε και τους σήκωνε όλους αυτούς τους αλήτες, καθίκια, ε καθίκια. Που δεν έδιναν του αγγέλου τους νερό – πόσο μάλλον του αδέσποτου.

Το Μαύρο Λιθάρι μια χαρά την έκανε τη δουλειά του για όσους εργάζονταν τους καλοκαιρινούς μήνες. Είχε θάλασσα, ψαράκι, γελαστούς ανθρώπους και λιακάδες ολόχρυσες να μην τις χορταίνεις. Νοικιάζονταν μεζονέτες εκεί γύρω, ολόιδιες μεταξύ τους, σαν σπιτάκια λέγκο παραταγμένα δίπλα δίπλα. Εκτός από τον Φώτη, που έκλεινε το κτηματομεσιτικό γραφείο όλο τον Αύγουστο γιατί πήγαινε το αφεντικό διακοπές, οι υπόλοιποι μόνο μία εβδομάδα κοντά στις Παναγίας ήταν ελεύθεροι. Ο Διονύσης με τη Νένα πηγαινοέρχονταν κάθε μέρα Αθήνα γιατί η Σολφέζ κρατούσε ανοιχτό το κομμωτήριο, ενώ η Μάρω με τον Θάνο πήγαιναν κανονικά στην εταιρεία κινητής τηλεφωνίας.

ZEN λεγόταν το μαγαζί, το παντός καιρού, στο Μαύρο Λιθάρι. Λίγο καφετέρια, λίγο τσιπουράδικο και προς το βραδάκι ελληνάδικο, μόνο παπούτσια που δεν σόλιαζε το ZEN. Μετά τις εννιά που μετατρεπόταν

σε μπαρακι και καλά, μαζεύονταν οι νεότεροι, έπιναν κάνα ποτάκι, έλεγαν κανένα καλαμπούρι και γύριζαν σπίτι τους. Τέτοια ακολασία.

«Θες τη γνώμη μου; Το φόρεμα αυτό σε κάνει λίγο ξέκωλο...»

Η Μάρω αγριοκοίταξε τον άντρα της.

«“Ξέκωλο”;»

«Χωρίς να είσαι».

«Με είπες ξέκωλο;»

«Εντάξει, σόρι».

«Ξέκωλο να πεις τη θείσα σου. Που δεν μου φταίει σε τίποτα δηλαδή η γυναίκα».

«Συγγνώμη λέμε...»

«Άκου “ξέκωλο”...»

«Απλώς το φόρεμα παραείναι κοντό. Προκαλεί, ρε Μάρω, και, εντάξει, εγώ σε ξέρω, αλλά ο άλλος που θα σε δει; Για να μη σ’ την πέσει δηλαδή, γι’ αυτό το λέω...»

Ο Θάνος με τη Μάρω κάθονταν με το ποτό τους και καθόλου καλά δεν περνούσαν. Το μήλον της έριδος ήταν το καινούριο φουστανάκι της Μάρως. Πολύ κοντό και στενό σύμφωνα με τον Θάνο, μια χαρά φόρεμα σύμφωνα με την ίδια.

«Ένα καλοκαιρινό φουστάνι είναι, μην το κάνουμε ανατολικό ζήτημα».

«Μα, κορίτσι μου, τι σ’ έπιασε, αφού δεν ντύνεσαι έτσι».

«Πώς έτσι δηλαδή;»

«Προς το σέξι».

«Δεν είναι σέξι, κοίτα γύρω σου τι φορούν οι άλλες».

«Εμένα προσωπικά δεν με πειράζει και το ξέρεις. Απλώς μη δίνεις δικαιώματα».

«Έλα, ρε Θάνο, που δίνω δικαιώματα στο Μαύρο Λιθάρι».

«Το Μαύρο Λιθάρι είναι το θέμα μας;»

Δεν ήταν ακριβώς καβγάς. Μια μίρλα περισσότερο, τόσο ενοχλητική όσο η βρύση που στάζει την ώρα που θες να κοιμηθείς. Πέντε χρόνια μαζί, λογικό είναι. Θεσ δεν θες, μια ξινίλα θα σου βγει μια στα τόσα, συμβαίνουν αυτά και στις καλύτερες οικογένειες της Αλεξανδρείας. Ούτε οι πρώτοι ήταν ούτε οι τελευταίοι. Άλλωστε το άλλο πρωί θα το είχαν ξεχάσει, τόσο μικρό, τόσο ασήμαντο ήταν όλο αυτό μπροστά στην αγάπη τους.

«Άντε, πάμε, κλείνουν τα μάτια μου», είπε ο Θάνος.

«Εμένα δεν κλείνουν», πεισματάωσε η Μάρω.

«Και τι θέλεις τώρα;»

«Ούτε μεσάνυχτα δεν πήγε ακόμα».

«Νυστάζω λέμε, κουτουλάω, θα πέσω ξερός».

«Πήγαινε εσύ, θα πω ένα τελευταίο ποτάκι και έρχομαι».

«Μόνη σου;»

«Τι μόνη μου, ρε Θάνο, δυο βήματα είναι το σπίτι, έλεος».

«Ρε Μάρω...»

«Έλα, καληνύχτα».

«Α, δεν τρώγεται με τίποτα εσύ, παιδί μου».

Όση υπομονή είχε κρατήσει κάβα γι' απόψε ο Θάνος, την είχε προ πολλού εξαντλήσει. Πέταξε τη χαρτοπετσέτα, τράβηξε μια ξανάστροφη στο μπολ με τα φιστίκια κι έφυγε τσατισμένος.

Ούτε ποτό ούτε τίποτα δεν ήθελε τώρα η Μάρω με τα νεύρα που είχε. Απλώς είχε θυμώσει τόσο μαζί του, που έκατσε ένα δεκάλεπτο ακόμα για να ηρεμήσει. Ύστερα σηκώθηκε, πλήρωσε, καληνύχτισε μια γνωστή της παρέα και βγήκε στον δρόμο, χωρίς να προσέξει τους τρεις άντρες που έπιναν στο τραπεζάκι κοντά στην τουαλέτα.

Ήταν λίγο ζαλισμένη από το ποτό και κοντοστάθηκε να πάρει ανάσα. Όμορφη βραδιά. Φυσούσε το αεράκι, η θάλασσα μύριζε ιώδιο και ο κήπος της κυρα-Τούλας δίπλα γεμάτος βουκαμβίλιες και γιασεμιά. Ναι, ήταν μια όμορφη βραδιά, αν και λίγο συνηθισμένη, απ' αυτές που περνούν και χάνονται και το άλλο πρωί τις έχεις ξεχάσει. Γιατί κανείς δεν θυμάται τις όμορφες βραδιές. Μονάχα αυτές που σε σημαδεύουν σαν πυρακτωμένο σίδερο.

«Γεια σου, κούκλα, είσαι για μια βόλτα;»

Ούτε βήματα άκουσε ούτε σκιές να πλησιάζουν διέκρινε. Τη μια στιγμή ανάσαινε βαθιά τη θάλασσα του Σαρωνικού και τα γιασεμιά της κυρα-Τούλας, την άλλη στιγμή χέρια την άρπαξαν, της έκλεισαν το στόμα και την έχωσαν βιαστικά στο πίσω κάθισμα ενός αυτοκινήτου. Ο ένας έβγαλε από το ντουλαπάκι του συνοδηγού ένα ρολό από σκούρα μονωτική ταινία, το έσκισε με τα δόντια και το κόλλησε στο στόμα της. Έκατσε δίπλα της, προσπαθώντας να την κρατήσει ακίνητη, ενώ οι δυο άλλοι μπροστά, αμίλητοι, δεν γύρισαν ούτε στιγμή να την κοιτάξουν. Σακούλα του σουπερμάρκετ να είχαν πεταμένη στο πίσω κάθισμα, όλο και θα πρόσεχαν μη σπάσει κάνα μπουκάλι. Χωρίς να ανάψουν τα φώτα, έβαλαν νεκρά και το αμάξι τσούλησε ήσυχα στην κατηφόρα. Κανένας δεν τους είδε, κανένας δεν τους πρόσεξε. Σαν να μην υπήρχαν.

Με το που άναψε η μηχανή στο αμάξι, ταυτόχρονα μπήκε μπρος και το ραδιόφωνο:

*Είναι κάτι σταυροδρόμια μαγεμένα
που συναντιόμαστε και ύστερα χανόμαστε*

Παλιό τραγούδι των Κατσιμιχαίων, η Μάρω το λάτρευε.

Πόσες φορές δεν έκλαψα για σένα

*που ζήσαμε μαζί τόσα πολλά
και πια δε γνωρίζ...*

«Κλείσ' το, ρε μαλάκα, θα μας ακούσει κανένας»,
είπε ο άντρας στο μπροστινό κάθισμα και ο οδηγός
συμμορφώθηκε βιαστικά.

Ούτε ζαλάδα ούτε τίποτα. Ξαφνικά, η Μάρω συ-
νήλθε. Έβλεπε τα πάντα και τα πάντα καταλάβαινε. Η
μυρωδιά των γιασεμιών ανακατεύτηκε με τον ιδρώτα
και την τοιγαρίλα των αντρών και, αντί αυτό να της
φέρει αναγούλα, την ξύπνησε ακόμα περισσότερο.

Είχε απόλυτη επίγνωση πού ήταν, πού την πήγαι-
ναν, είχε απόλυτη επίγνωση τι θα της συνέβαινε σε
λίγα λεπτά. Ακριβώς. Με κάθε λεπτομέρεια.

Έκλεισε τα μάτια. Το τελευταίο πράγμα που ήχησε
βροντερό στ' αφτιά της ήταν ο ήχος από τα φερμουάρ
παντελονιών.